DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

2. oktober 2003 *

I sag C-194/99 P,

**Thyssen Stahl AG**, Duisburg (Tyskland), ved Rechtsanwalt F. Montag, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 11. marts 1999 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Anden Udvidede Afdeling) i sag T-141/94, Thyssen Stahl mod Kommissionen (Sml. II, s. 347), hvori der er nedlagt påstand om delvis ophævelse af denne dom,

den anden part i appelsagen:

**Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber** ved J. Currall og W. Wils, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwalt H.-J. Freund, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Wathelet, og dommerne D.A.O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (refererende dommer) og S. von Bahr,

generaladvokat: C. Stix-Hackl
justitssekretær: ekspeditionssekretær M.-F. Contet,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 31. januar 2002,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. september 2002,

afsagt følgende

## Dom

1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 25. maj 1999 har Thyssen Stahl AG i medfør af artikel 49 i EKSF-statutten for Domstolen iværksat appel af dom afsagt den 11. marts 1999 af Retten i Første Instans i sag T-141/94,

Thyssen Stahl mod Kommissionen (Sml. II, s. 347, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten delvis frifandt Kommissionen for Thyssens påstand om annullation af Kommissionens beslutning 94/215/EKSF af 16. februar 1994 om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende aftaler og forskellige former for samordnet praksis mellem europæiske producenter af stålbjælker (EFT L 116, s. 1, herefter »den anfægtede beslutning«). Ved denne beslutning havde Kommissionen pålagt sagsøgeren en bøde i henhold til den nævnte artikel 65.

## De faktiske omstændigheder og den anfægtede beslutning

2 Det fremgår af den appellerede dom, at den europæiske jern- og stålindustri fra 1974 gennemgik en krise, der var karakteriseret ved et fald i efterspørgslen, som skabte problemer i form af overudbud og overkapacitet såvel som lave priser.

3 Efter at have forsøgt at styre krisen ved at lade virksomhederne påtage sig frivillige og ensidige forpligtelser med hensyn til de mængder stål, der skulle udbydes på markedet, samt minimumspriser (»Simonet-planen«), eller ved fastsættelse af orienteringspriser og minimumspriser (»Davignon-planen«, »Eurofer I-aftalen«) fastslog Kommissionen i 1980, at der forelå en åbenbar krise i EKSF-traktatens artikel 58's forstand, og fastsatte bindende produktionskvoter, bl.a. for stålbjælker. Denne fællesskabsordning ophørte den 30. juni 1988.

4 I god tid før denne dato havde Kommissionen meddelt, at kvoteordningen ville blive afviklet i en række meddelelser og beslutninger, hvori den mindede om, at denne ordnings ophør betød, at der på ny ville være et marked med fri

konkurrence mellem virksomhederne. Branchen var dog stadig præget af overskudsproduktion, som efter eksperternes opfattelse burde nedskæres omfattende og hurtigt for at gøre det muligt for virksomhederne at klare sig i konkurrencen på verdensmarkedet.

5 Ved kvoteordningens ophør indførte Kommissionen en overvågningsordning, i medfør af hvilken der blev indsamlet statistikker vedrørende produktion og leverancer, foretaget en overvågning af udviklingen på markederne samt gennemført en regelmæssig konsultation af virksomhederne vedrørende situationen og tendenserne på markedet. Branchens virksomheder, hvoraf nogle var medlemmer af brancheorganisationen Eurofer, havde således regelmæssige kontakter med Kommissionens GD III (Generaldirektoratet for »Det Indre Marked og Industri«) som led i konsultationsmøderne. Overvågningsordningen udløb den 30. juni 1990 og blev erstattet med et informationssystem på individuel og frivillig basis.

6 I begyndelsen af 1991 gennemførte Kommissionen en række kontrolundersøgelser i et vist antal jern- og stålvirksomheder og i virksomhedssammenslutninger i branchen. De blev tilsendt en meddelelse af klagepunkter den 6. maj 1992. Der blev afholdt høringer i begyndelsen af 1993.

7 Den 16. februar 1994 vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning, hvori den fastslog, at 17 europæiske stålvirksomheder og en af deres faglige organisationer i strid med EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, havde deltaget i en række aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis vedrørende fastsættelse af priser, opdeling af markeder og udveksling af fortrolige oplysninger om Fællesskabets marked for stålbjælker. Ved beslutningen pålagde den 14 virksomheder bøder for overtrædelser begået mellem den 1. juli 1988 og den 31. december 1990.

## Retsforhandlinger ved Retten og den appellerede dom

8 Den 8. april 1994 anlagde sagsøgeren sag ved Retten, bl.a. med påstand om annullation af den anfægtede beslutning.

9 Ved den appellerede dom gav Retten sagsøgeren delvis medhold og nedsatte den bøde, virksomheden var blevet pålagt.

## Parternes påstande

10 Appellanten har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves, for så vidt som dommen i domskonklusionens punkt 2 har pålagt sagsøgeren en bøde på 4,4 mio. EUR, i domskonklusionens punkt 3 har frifundet Kommissionen for sagsøgerens søgsmål og i domskonklusionens punkt 4 har pålagt sagsøgeren at bære sine egne sagsomkostninger samt betale halvdelen af Kommissionens sagsomkostninger.

— Den anfægtede beslutnings artikel 1, 3 og 4 annulleres, i det omfang de ikke allerede er blevet annulleret ved den appellerede dom.

— Kommissionen tilpligtes at betale de sagsomkostninger, der er afholdt i første instans og under appelsagen.

11 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes.

— Appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger.

**Appelabringenderne**

12 Appellanten har fremført otte anbringender til støtte for appellen:

1) tilsidesættelse af processuelle principper, der gælder under den administrative procedure

2) tilsidesættelse af Kommissionens forretningsorden, således som den foreligger ved Kommissionens afgørelse 93/492/Euratom, EKSF, EØF af 17. februar 1993 (EFT L 230, s. 15, herefter »forretningsordenen fra 1993«)

3) tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 33

4) tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, for så vidt angår informationsudvekslingen og fortolkningen af begrebet »den normale konkurrence«

5) tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, for så vidt angår bedømmelsen af appellantens culpa

6) tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, for så vidt angår informationsudvekslingen

7) tilsidesættelse af begrundelsespligten i henhold til EKSF-traktatens artikel 15

8) tilsidesættelse af princippet om en rimelig sagsbehandlingstid under sagens behandling ved Retten.

13 De præmisser i den appellerede dom, der kritiseres i forbindelse med det enkelte anbringende, vil blive angivet i forbindelse med behandlingen af det pågældende anbringende.

## Appellen

*Det første anbringende*

14 Med det første anbringende, der er opdelt i to led, gør appellanten gældende, at den appellerede dom i flere henseender tilsidesætter processuelle principper. Med det første led gør appellanten gældende, at Retten ikke har iagttaget rækkevidden af det, som virksomheden betegner som princippet om undersøgelse ex officio. Med det andet led gør virksomheden gældende, at Retten ikke har taget hensyn til principperne vedrørende retten til kontradiktion under den administrative procedure, idet den ikke ville anerkende, at virksomheden burde være hørt vedrørende resultaterne af den interne undersøgelse, som Kommissionen havde foretaget. Endvidere har appellanten vedrørende hvert af disse klagepunkter gjort gældende, at Retten med urette accepterede, at fejl begået under den administrative procedure kan afhjælpes under retssagen.

15 Dette anbringende vedrører den appellerede doms præmis 92-116. Dommens præmis 92-97 lyder:

»92 Som første klagepunkt kritiserer sagsøgeren sagsøgte for ikke — uanset de anmodninger, som sagsøgeren havde fremsat under den administrative procedure — at have undersøgt nærmere, i hvilket omfang tjenestemænd fra GD III tilskyndede virksomhederne til at iværksætte de former for praksis, som påtales over for dem i [den anfægtede beslutning], og heller ikke, i hvilket omfang de deltog heri. Udtalelsen i [den anfægtede beslutnings] betragtning 312, hvorefter Kommissionen foretog en grundig undersøgelse af dette spørgsmål, er næppe rigtig, når henses til den kortfattede måde, der i beslutningens betragtning 312 og 315 svares på den detaljerede fremstilling,

som sagsøgeren gav i sine anmodninger. Herudover modsiges udtalelsen af den interne korrespondance mellem GD III og Generaldirektoratet for Konkurrence [herefter »GD IV«], som Kommissionen har fremlagt som bilag til svarskriftet.

[...]

94 Som et andet klagepunkt har sagsøgeren kritiseret Kommissionen for ikke at have stillet resultaterne af sin undersøgelse til disposition for virksomhederne og for ikke at have givet dem mulighed for — hvilket er sikret i medfør af retten til kontradiktion — at fremsætte deres opfattelse på dette punkt før vedtagelsen af [den anfægtede beslutning], enten ved at afholde en ny høring, eller ved at give dem lejlighed til at fremsætte skriftlige bemærkninger.

[...]

96 Hvad for det første angår klagepunktet om den angivelige tilsidesættelse af princippet om undersøgelse ex officio bemærker Retten, at der for det første over for Kommissionen var fremført anbringender, som utvivlsomt havde betydning for de berørte virksomheders forsvar, hvilket Kommissionen i øvrigt selv har anerkendt i [den anfægtede beslutnings] betragtning 312, og for det andet, at Kommissionen — da der var spørgsmål om dens egne tjenestegrenes adfærd i forhold til de nævnte virksomheder — havde gode muligheder for at fastslå, om anbringenderne var sande eller urigtige.

97 Under disse omstændigheder finder Retten, at det følger af principperne om god forvaltning og om parternes ligestilling, at Kommissionen var forpligtet til at foretage en seriøs behandling af dette punkt i sagen for at fastslå, i

hvilket omfang de omhandlede anbringender var begrundede eller ej. Det tilkom imidlertid Kommissionen og ikke sagsøgerne at bestemme, hvorledes en sådan undersøgelse skulle gennemføres.«

16 I den appellerede doms præmis 98-106 undersøgte Retten visse dokumenter i sagen vedrørende undersøgelsen, som GD IV foretog i anledning af GD III's anfægtede adfærd. Dommens præmis 107-116 lyder:

»107 Retten finder, at det i det hele fremgår af disse dokumenter, at Kommissionen har taget behørigt hensyn til de bemærkninger, som virksomhederne fremsatte under høringen, og til de dokumenter, de fremlagde, hvilke dokumenter blev oversendt til GD III med henblik på kommentarer og forklaringer. Hertil kommer, at GD IV på eget initiativ anmodede GD III om en udtalelse om dets påståede »medvirken« i de omhandlede former for praksis, første gang under den interne administrative undersøgelse af sagen og anden gang efter høringen.

108 Det er rigtigt, at de tjenestemænd i GD IV, som behandlede »stålbjælkesagerne«, efter det oplyste ikke havde direkte drøftelser med de tjenestemænd i GD III, som havde været til stede på møderne med producenterne, og at de heller ikke havde anmodet om at kunne gennemlæse referaterne fra disse møder og de andre interne notitser, som findes i GD III's arkiver, og som er blevet fremlagt på Rettens anmodning. Retten finder imidlertid, at en tjenestegren i Kommissionen ikke kan lastes for at have tiltro til præcise og detaljerede forklaringer — uden at søge dem bekræftet ved andre midler — som på dens anmodning er afgivet af en anden tjenestegren, som den ikke i øvrigt har til opgave at kontrollere.

109 Det følger heraf, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at der ikke var blevet gennemført en tilstrækkelig seriøs intern undersøgelse i sagen. Sagsøgerens argumenter vedrørende en påstået tilsidesættelse af »princippet om undersøgelse ex officio« må følgelig forkastes som ubegrundede.

110 Hvad for det andet angår klagepunktet vedrørende den angivelige tilsidesættelse af sagsøgerens proceduremæssige rettigheder, navnlig fordi Kommissionen burde have genoptaget drøftelserne efter afslutningen af dens interne undersøgelse, bemærkes, at retten til kontradiktion, som er sikret ved traktatens artikel 36, stk. 1, ikke indebærer et krav om, at Kommissionen skal besvare alle anbringender fra en part eller foretage supplerende undersøgelser eller foranstalte en høring af vidner udpeget af parten, når den finder, at undersøgelsen har været tilstrækkelig (Domstolens dom af 16.5.1984, sag 9/83, Eisen und Metall Aktiengesellschaft mod Kommissionen, Sml. s. 2071, præmis 32, og af 12.11.1985, sag 183/83, Krupp mod Kommissionen, Sml. s. 3609, præmis 7).

111 I nærværende sag var de berørte virksomheder i stand til at henvise til de sagsakter i deres besiddelse, som angiveligt var til deres fordel, i deres svar på meddelelsen af klagepunkter. Under alle omstændigheder gav høringen den 11., 12., 13. og 14. januar 1993 dem lejlighed til nærmere at redegøre for deres opfattelse, hvortil kommer, at Kommissionen gav dem en yderligere lejlighed til at redegøre for deres opfattelse skriftligt (jf. dommen i sagen Krupp mod Kommissionen, præmis 8).

112 Den blotte omstændighed, at sagsøgerne fremlagde visse dokumenter efter høringen, og at Kommissionen efter denne høring besluttede at iværksætte en intern undersøgelse, kunne herefter ikke i sig selv forpligte Kommissionen til at genoptage behandlingen af sagen efter afslutningen af denne undersøgelse.

113 Retten finder i øvrigt, at sagsøgte i tilstrækkeligt omfang har taget hensyn til de berørte virksomheders ret til kontradiktion ved at meddele dem resultaterne af denne undersøgelse ved høringskonsulentens skrivelse af 22. april 1993, hvori det anførtes, at de dokumenter, som de havde fremlagt efter høringen, ikke gav grundlag for den antagelse, at Kommissionen var bekendt med deres praksis, og at dokumenterne ikke berettigede, at der blev afholdt en ny høring.

114 Retten finder navnlig, at Kommissionen ikke under den administrative procedure var forpligtet til at tilstille de berørte virksomheder de interne notitser vedrørende dens undersøgelse og heller ikke til at give dem adgang til at tage stilling hertil under den administrative procedure, da disse dokumenter, som efter deres art er fortrolige, åbenbart ikke indeholdt noget, der talte til gunst for virksomhederne.

115 I en situation som den, der foreligger i nærværende sag, må de berørte virksomheders proceduremæssige rettigheder anses for tilstrækkeligt sikret ved den mulighed, de har for at anlægge sag for Retten og herunder anfægte rigtigheden af den konklusion, som Kommissionen nåede frem til i beslutningens betragtning 312, idet de samtidig om fornødent kan begære, at Retten anordner den fornødne bevisoptagelse vedrørende dette punkt i sagen (jf. [Rettens kendelse af 10.12.1997, NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen (sagerne T-134/94, T-136/94 — T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 og T-157/94, Sml. II, s. 2293)]).

116 Sagsøgerens argumenter vedrørende en tilsidesættelse af proceduremæssige rettigheder må følgelig forkastes som ubegrundede.«

Det første anbringendes første led

17 Appellanten har anført, at Retten med sin antagelse i den appellerede doms præmis 108 om, at GD IV ikke var forpligtet til at kontrollere de af GD III afgivne forklaringer, har fejlbedømt rækkevidden af princippet om undersøgelse ex officio, som den definerede i dommens præmis 97. Såfremt de skriftlige oplysninger, der var indhentet af GD IV, ikke kunne kaste tilstrækkeligt lys over spørgsmålet om, i hvilket omfang GD III's tjenestemænd havde kendskab til de

ulovlige former for adfærd, der var udvist af de i den anfægtede beslutning omhandlede virksomheder, eller objektivt set havde tilskyndet til dem, burde Kommissionen efter appellantens opfattelse have afhørt de tjenestemænd, der faktisk havde behandlet sagen. En sådan afhøring blev i øvrigt foranstaltet af Retten.

18 Kommissionen har gjort gældende, at dette klagepunkt skal afvises, da det ikke vedrører en overtrædelse af fællesskabsretten fra Rettens side, men de af denne foretagne faktiske konstateringer i dommens præmis 108 og 109. Ifølge Kommissionen er rækkevidden af pligten til undersøgelse ex officio blevet fastlagt af Retten i den anfægtede doms præmis 96 og 97, der dog ikke som sådan er blevet anfægtet.

19 Subsidiært har Kommissionen gjort gældende, at klagepunktet ikke er begrundet. Appellanten overdriver rækkevidden af pligten til undersøgelse ex officio. I det omfang GD III's forklaringer var præcise og detaljerede, hvilket Retten fastslog i den appellerede doms præmis 108, var der ingen grund til at foretage yderligere undersøgelser.

Domstolens bemærkninger

20 Der skal indledningsvis mindes om, at som det fremgår af artikel 32d, stk. 1, KS og artikel 51 i EKSF-statutten for Domstolen, er appel begrænset til retsspørgsmål. Det er derfor alene Retten, der har kompetence til at fastlægge og bedømme de relevante faktiske omstændigheder såvel som til at vurdere beviserne, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet forvansket (jf. i denne retning dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m. fl., Sml. I, s. 1981, præmis 49 og 66, af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P — C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 194, og af 10.12.2002, sag C-312/00 P, Kommissionen mod Camar og Tico, Sml. I, s. 11355, præmis 69).

21 Det må konstateres, at Retten i den appellerede doms præmis 96 og 97 mindede om, at Kommissionen i henhold til principperne om god forvaltning og om parternes ligestilling er forpligtet til at foretage en seriøs behandling af en konkurrencesag, der er iværksat mod nogle virksomheder med henblik på at fastslå, i hvilket omfang nogle anbringender, som utvivlsomt havde betydning for de berørte virksomheders forsvar, og som vedrørte dens egne tjenestegrenes adfærd, måtte anses for begrundede.

22 Retten undersøgte de relevante dokumenter i sagen i den appellerede doms præmis 98-106. I dommens præmis 107 fastslog den, at det i det hele fremgik af disse dokumenter, at Kommissionen havde taget behørigt hensyn til de bemærkninger, som virksomhederne fremsatte under høringen, og til de dokumenter, de fremlagde, i hvilken forbindelse den nævnte, at disse dokumenter var blevet oversendt til GD III med henblik på kommentarer og forklaringer, og at sidstnævnte ved to lejligheder var blevet anmodet om at afgive forklaring vedrørende dets påståede »medvirken« i de omtvistede former for praksis.

23 Det må fastslås, at Retten i den appellerede doms præmis 98-107 har foretaget vurderinger af faktiske omstændigheder og af beviser.

24 Bemærkningen i den appellerede doms præmis 108, der kritiseres af appellanten, og hvorefter en tjenestegren i Kommissionen ikke er forpligtet til ved andre midler at bekræfte præcise og detaljerede forklaringer, der er afgivet af en anden tjenestegren, anfægter ikke Rettens bedømmelse af, at den gennemførte undersøgelse havde været seriøs.

25 Da det første led i det første anbringende dels må afvises, dels er ubegrundet, er det ikke nødvendigt at undersøge argumentet om, at der under retssagen er foretaget en afhjælpning af en fejl, der angiveligt blev begået under den administrative procedure.

Det første anbringendes andet led

26 Appellanten gør gældende, at afslaget på at tilsende virksomheden dokumenterne vedrørende den interne undersøgelse, som Kommissionen havde gennemført vedrørende GD III's rolle, og på at høre den vedrørende dette punkt under den administrative procedure, var en tilsidesættelse af virksomhedens ret til kontradiktion. Den kritiserer navnlig den appellerede doms præmis 113 og 114.

27 Kommissionen bemærker, at appellanten ikke anfægter Rettens udtalelse i den appellerede doms præmis 110 om, at Kommissionen ikke var forpligtet til at foretage supplerende undersøgelser, eftersom den havde fundet, at undersøgelsen af sagen havde været tilstrækkelig. Denne konstatering begrunder i sig selv, at klagepunktet forkastes.

28 Kommissionen gør endvidere gældende, således som det blev fremhævet af Retten i den appellerede doms præmis 113-115, at forpligtelsen til at forsyne de berørte virksomheder med dokumenter ikke omfatter Kommissionens interne dokumenter eller andre fortrolige oplysninger.

29 Appellanten har i replikken bestridt, at GD III's adfærd var blevet tilstrækkeligt fastlagt ved Kommissionens interne undersøgelse. I kendelsen i sagen NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen, hvorved Retten tog stilling til begæringer om aktindsigt i dokumenter, som Kommissionen havde betegnet som »interne«, blev det i øvrigt bekræftet, at der faktisk stadig var uklare punkter i denne forbindelse. Da der var tale om faktiske omstændigheder, som eventuelt indeholdt forhold, der talte til gunst for de berørte virksomheder, følger det heraf nødvendigvis, at sagsøgeren skulle have været hørt angående resultaterne af undersøgelsen.

Domstolens bemærkninger

30 Det bemærkes, at det er et grundlæggende princip i fællesskabsretten, at der skal indrømmes ret til kontradiktion i enhver procedure, som kan føre til, at der pålægges sanktioner, navnlig bøder eller tvangsbøder, og dette princip skal overholdes, også når der er tale om en procedure af administrativ karakter (dom af 13.2.1979, sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, Sml. s. 461, præmis 9).

31 Retten til kontradiktion er tilsidesat, såfremt det er muligt, at den administrative procedure, som Kommissionen gennemførte, kan have fået et andet resultat, fordi Kommissionen har begået et ulovligt forhold (dom af 10.7.1980, sag 30/78, Distillers Company mod Kommissionen, Sml. s. 2229, præmis 26). En sagsøgende virksomhed beviser, at der er begået en sådan ulovlighed, såfremt den i tilstrækkeligt omfang påviser, ikke at Kommissionens beslutning ville have fået et andet indhold, hvis det ulovlige forhold ikke havde foreligget, men at virksomheden bedre ville have været i stand til at varetage sit forsvar, f.eks. fordi den til sit forsvar kunne have anvendt dokumenter, som den blev nægtet aktindsigt i under den administrative procedure (jf. i denne retning dom af 8.7.1999, sag C-51/92 P, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. I, s. 4235, præmis 81, og dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 318).

32 I den foreliggende sag kommer appellantens argumentation til kort som følge af Rettens konstatering i den appellerede doms præmis 114, hvorefter Kommissionens interne notitser vedrørende dens undersøgelse »åbenbart ikke indeholdt noget, der talte til gunst for« de berørte virksomheder. Det bemærkes, at appellanten generelt anfægter denne udtalelse fra Retten, men ikke gør noget som helst forsøg på at godtgøre, på hvilken måde den skulle være fejlagtig.

33 Appellanten kan heller ikke med føje hævde, at såfremt virksomheden var blevet hørt med hensyn til undersøgelsens resultater, kunne visse uklare punkter være

blevet belyst. Med dette argument anfægtes reelt Rettens vurdering i den appellerede doms præmis 108, hvorefter GD III havde forsynet GD IV med »præcise og detaljerede forklaringer«. Da denne konstatering følger af en vurdering af faktiske omstændigheder og beviser, kan den principielt ikke efterprøves af Domstolen under en appelsag.

34 Det er med føje, at Retten på grundlag af disse betragtninger i den appellerede doms præmis 116 fandt, at argumenterne vedrørende en tilsidesættelse af proceduremæssige rettigheder under den administrative procedure var ubegrundede.

35 Det første anbringendes andet led, der vedrører en tilsidesættelse af appellantens ret til kontradiktion under den administrative procedure, må følgelig forkastes.

36 Det er herefter heller ikke nødvendigt i forbindelse med dette led at undersøge argumentet om, at der under retssagen er foretaget en afhjælpning af en fejl, der angiveligt blev begået under den administrative procedure.

37 Under hensyn til det ovenfor anførte må det første anbringende dels afvises, dels forkastes som ugrundet.

*Det andet anbringende*

38 Det andet anbringende er opdelt i to led. Ifølge det første led foreligger der en tilsidesættelse af artikel 5 og 6 i forretningsordenen fra 1993, og ifølge det andet en tilsidesættelse af forretningsordenens artikel 16.

Det andet anbringendes første led

39 Appellanten gør gældende, at Retten har tilsidesat artikel 5 og 6 i forretningsordenen fra 1993, der henholdsvis indeholder kravet om quorum og om det antal stemmer, der er nødvendige for, at en beslutning gyldigt er vedtaget af Kommissionen. I den appellerede doms præmis 142 foretog den nemlig en urigtig fortolkning af referatet fra det møde i Kommissionen, hvor den anfægtede beslutning var blevet vedtaget (herefter »mødereferatet«), og kom følgelig til den urigtige konklusion, at den nævnte beslutning var blevet vedtaget under overholdelse af disse bestemmelser.

40 Kommissionen anfører, at sagsøgeren bestrider fastlæggelsen af faktiske omstændigheder og bevisvurderingen, og at dette klagepunkt følgelig skal afvises.

Domstolens bemærkninger

41 Det skal fremhæves, at sagsøgeren ikke gør gældende, at Retten har gengivet mødereferatets indhold forkert, men alene anfægter dens bedømmelse heraf i den appellerede doms præmis 142.

42 Det må følgelig fastslås, at det første led af det andet anbringende skal afvises.

Det andet anbringendes andet led

43 Ifølge appellanten foretog Retten en urigtig anvendelse af artikel 16 i forretningsordenen fra 1993 vedrørende bekræftelse af Kommissionens beslutninger samt deres formelle udformning. Således konkluderede Retten med urette, at den anfægtede beslutning, således som den blev meddelt appellanten af Kommissionen, var blevet bekræftet den 23. februar 1994. For det første påviste Retten hverken, at den version af den anfægtede beslutning, der blev meddelt appellanten, var identisk med beslutningens versioner K(94)321/2 og K(94) 321/3, hvorom sagsøgeren i øvrigt gør gældende, at de ikke blev forskriftsmæssigt vedlagt mødereferatet, eller at denne meddelte version selv forskriftsmæssigt blev vedlagt mødereferatet. For det andet har Kommissionen ikke været i stand til at fremlægge mødereferatet forsynet med Kommissionens formands og generalsekretærs originale underskrifter, og datoen for underskrivelsen af mødereferatet er ikke angivet. Retten har i øvrigt fejlbedømt rækkevidden af formodningen for fællesskabsretsakters gyldighed.

44 Kommissionen har gjort gældende, at klagepunktet om, at versionerne af den anfægtede beslutning ikke er identiske, ikke kan realitetsbehandles, fordi appellanten for det første på ingen måde begrunder den kritik, virksomheden fremfører af Rettens argumentation herom, og fordi dette anbringende for det andet vedrører fastlæggelsen af de faktiske omstændigheder, hvilket henhører under Rettens enekompetence. Med hensyn til beviset for bekræftelsen af den anfægtede beslutning finder Kommissionen også, at klagepunktet herom må afvises, da et sådant spørgsmål — medmindre beviserne er gengivet forkert — henhører under Rettens enekompetence.

Domstolens bemærkninger

45 Det må fastslås, at med dette led af det andet anbringende anfægter appellanten på ny visse vurderinger af faktiske omstændigheder og beviser, som Retten har foretaget i den appellerede dom, nemlig de vurderinger, der findes:

— i præmis 162, hvor Retten formodede, at dokumenterne K(94)321/2 og K (94)321/3 var vedlagt mødereferatet

— i præmis 163, hvori Retten fandt, at der ikke var påvist nogen indholdsmæssig forskel mellem den version af den anfægtede beslutning, der blev meddelt, og den version, der var vedlagt mødereferatet

— i præmis 164, hvori Retten antog, at dokumenterne K(94)321/2 og K(94) 321/3 måtte anses for bekræftet ved Kommissionens formands og generalsekretærs underskrift på mødereferatets første side

— i præmis 165, hvori Retten fandt, at bekræftelsen af genpartens overensstemmelse fra Kommissionens faste generalsekretær udgjorde et tilstrækkeligt bevis for, at den originale version af mødereferatet var forsynet med Kommissionens formands og generalsekretærs originale underskrifter, og

— i præmis 167, hvori Retten fastslog, at mødereferatet var blevet forskriftsmæssigt underskrevet af Kommissionens formand og generalsekretær den 23. februar 1994.

46 For så vidt angår henvisningen i den appellerede doms præmis 164 til den gyldighedsformodning, der gælder for Fællesskabets institutioners retsakter (jf. navnlig dom af 15.6.1994, sag C-137/92 P, Kommissionen mod BASF m.fl., Sml. I, s. 2555, præmis 48), er det tilstrækkeligt at konstatere, at Retten ikke har draget nogen faktiske eller retlige konsekvenser heraf, men udelukkende har henholdt sig til sine egne bedømmelser af de faktiske omstændigheder og af beviserne som grundlag for at anse den anfægtede beslutning for forskriftsmæssigt bekræftet.

47 I det omfang det andet anbringendes andet led er rettet mod denne henvisning, er det følgelig irrelevant og dermed ugrundet.

48 Dette led må følgelig anses for delvis uegnet til realitetsbehandling, delvis ugrundet.

49 Det andet anbringende er følgelig til dels uegnet til realitetsbehandling, til dels ugrundet.

*Det tredje anbringende*

50 Med det tredje anbringende gøres det gældende, at Retten har tilsidesat EKSF-traktatens artikel 33, idet den angiveligt har overskredet de beføjelser, der tilkommer den med henblik på prøvelsen af den anfægtede beslutning.

51 EKSF-traktatens artikel 33, stk. 1 og 2, lyder:

»Domstolen har kompetence til at udtale sig i sager om annullation af Kommissionens beslutninger eller henstillinger, der indbringes af en af medlemsstaterne eller af Rådet under påberåbelse af inkompetence, af væsentlige formelle mangler, af overtrædelse af denne traktat eller af enhver retsregel vedrørende dennes gennemførelse eller af magtfordrejning. Domstolens prøvelsesret omfatter dog ikke skønnet vedrørende den situation, der er en følge af de økonomiske

kendsgerninger eller omstændigheder, på basis af hvilke de nævnte beslutninger eller henstillinger er blevet til, medmindre det påstås, at Kommissionen har gjort sig skyldig i magtfordrejning eller åbenbart har tilsidesat bestemmelserne i denne traktat eller enhver retsregel vedrørende dens gennemførelse.

De virksomheder eller organisationer, der er nævnt i artikel 48, kan på samme vilkår anlægge sag om individuelle beslutninger og henstillinger, der angår dem, eller om generelle beslutninger og henstillinger, som de finder indebærer magtfordrejning i forhold til dem.«

52 Anbringendet vedrører den appellerede doms præmis 392, hvori det hedder:

»Det må følgelig konkluderes, at de omtvistede ordninger for udveksling af oplysninger i [den anfægtede beslutnings] betragtning 263-272 er blevet anset for selvstændige overtrædelser af traktatens artikel 65, stk. 1. De argumenter, som Kommissionen fremførte i sit svar af 19. januar 1998 og i retsmødet, må følgelig forkastes, for så vidt som denne retlige bedømmelse hermed søges ændret.«

53 Ifølge appellanten har Retten overskredet den beføjelse, den har i medfør af EKSF-traktatens artikel 33, idet den i den appellerede doms præmis 392 berigtigede den anfægtede beslutning ved at fortolke den på en måde, der ikke er i overensstemmelse med dens indhold, hvis man henholder sig til Kommissionens udtrykkelige forklaringer og til beslutningens ordlyd. Retten anførte således, at Kommissionen havde betegnet informationsudvekslingen som en selvstændig overtrædelse, skønt Kommissionen som svar på et spørgsmål stillet af Retten selv havde forklaret, at den havde haft den opfattelse, at informationsudvekslingen var et led i mere omfattende overtrædelser, der bl.a. bestod i aftaler om fastsættelse af priserne og om opdeling af markederne, hvilke aftaler informationsudvekslingen havde gjort det lettere at gennemføre.

54 Ifølge Kommissionen må dette anbringende afvises, da Kommissionens karakteristik af informationsudvekslingen ikke er et retsspørgsmål, men udgør et faktum, som Domstolen ikke skal efterprøve. Subsidiært har Kommissionen anført, at anbringendet ikke er begrundet. Søgsmålet vedrører den anfægtede beslutning og ikke de forklaringer, der er afgivet af Kommissionens repræsentanter under sagens behandling, og som Retten i øvrigt ikke behøvede at tage hensyn til.

Domstolens bemærkninger

55 Det bemærkes, at appellanten ikke godtgør, og heller ikke søger at godtgøre, hvorledes Retten skulle have tilsidesat EKSF-traktatens artikel 33 og overskredet sine beføjelser ved selv at fortolke den anfægtede beslutning, snarere end at lægge de forklaringer til grund, der blev givet i svaret af 19. januar 1998 og i retsmødet af Kommissionens repræsentanter.

56 Det skal hertil blot bemærkes, at når Retten træffer afgørelse i en sag vedrørende en påstand om annullation af en fællesskabsretsakt, tilkommer det den selv at fortolke denne retsakt.

57 Det følger heraf, at Retten ikke har overskredet sine beføjelser ved at fortolke den anfægtede beslutning, og at det tredje anbringende er ugrundet.

*Det fjerde anbringende*

58 Ifølge det fjerde anbringende har Retten tilsidesat EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1. Med det første led i dette anbringende kritiserer appellanten Retten for med

urette at have betragtet informationsudvekslingen som en selvstændig overtrædelse og med det andet led for at have foretaget en urigtig fortolkning af begrebet »den normale konkurrence«.

Det fjerde anbringendes første led

59 Ifølge det første led af det fjerde anbringende har Retten tilsidesat EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, idet den — såfremt det fastslås, at informationsudvekslingen har karakter af en selvstændig overtrædelse, hvilket er bestridt i forbindelse med det tredje anbringende — hverken har begrundet eller påvist den påståede virkning af denne informationsudveksling på konkurrencen.

60 Dette led af anbringendet vedrører den appellerede doms præmis 393-412 og især præmis 401 og 406.

61 I den appellerede doms præmis 393 mindede Retten om, at »traktatens artikel 65, stk. 1, hviler på det princip, at enhver erhvervsdrivende selvstændigt skal fastlægge den politik, som han vil følge på det fælles marked«.

62 I de følgende præmisser i den appellerede dom konstaterer Retten, at de udsendte oplysninger var detaljerede (præmis 394), at de var ajourførte og hyppige (præmis 395-397), at disse oplysninger kun blev givet til et vist antal producenter, men ikke til forbrugerne og til andre konkurrenter (præmis 398), at de pågældende produkter var ensartede (præmis 399), og at markedet havde en oligopolistisk struktur, som i sig selv måtte formodes at begrænse konkurrencen (præmis 400).

63 I den appellerede doms præmis 401 fastslog Retten således:

»De i [den anfægtede beslutnings] betragtning 49-60 anførte omstændigheder bekræfter, at de omtvistede systemer klart påvirkede deltagernes handlefrihed, når henses til samtlige konkrete omstændigheder, navnlig at oplysningerne var ajourførte og detaljerede, og at de alene var bestemt for producenterne, samt når henses til produkternes egenskaber og graden af koncentration på markedet.«

64 Retten bemærkede yderligere i den appellerede doms præmis 402, at de udsendte oplysninger inden for Eurofers udvalg ved navn »Stålbjælkeudvalget« (herefter »Stålbjælkeudvalget«) blev drøftet på regelmæssig basis, og at der herunder blev fremsat kritik af visse virksomheder. Den fandt på dette grundlag i dommens præmis 403, at de oplysninger, der blev modtaget som led i de omtvistede ordninger, var i stand til at påvirke virksomhedernes adfærd mærkbart.

65 I den appellerede doms præmis 404 konstaterede Retten, at den gensidige kontrol, som denne informationsudveksling medførte, blev udført på grundlag af Kommissionens tidligere politik, hvis sigte var at opretholde de »sædvanlige leveringsmønstre« i handelen.

66 Retten konkluderede i den appellerede doms præmis 406:

»Følgelig begrænsede de omtvistede systemer for udveksling af oplysninger væsentligt de deltagende producenters beslutningsfrihed, idet de erstattede de normale konkurrencerisici med et praktisk indbyrdes samarbejde.«

67 Appellanten har anført, at den omtvistede informationsudveksling konkret ikke vedrørte priserne, men havde til formål at indsamle statistiske oplysninger vedrørende de bestilte og leverede mængder. En sådan udveksling virker principielt stimulerende på konkurrencen.

68 Appellanten gør gældende, at Retten ikke har opstillet en klar sondring mellem på den ene side overtrædelser af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, der foreligger ved karteller, og på den anden side en selvstændig informationsudvekslingsordning. Såfremt en informationsudvekslingsordning gennemfører eller kontrollerer et ulovligt kartel, udgør den nævnte ordning efter appellantens opfattelse ikke en selvstændig overtrædelse af denne bestemmelse og skal ikke underkastes en særskilt juridisk bedømmelse. For at en informationsudvekslingsordning skal kunne anses for en selvstændig overtrædelse, kræves, således som Retten har fastslået i den appellerede doms præmis 392, at den konkurrencebegrænsende virkning af denne ordning skal følge af ordningen selv, og i givet fald af markedets generelle struktur, men ikke af en kombination af informationsudvekslingsordningen med et påstået kartel vedrørende priserne.

69 Appellanten finder, at Retten ubegrundet har henvist til dommene vedrørende markedet for traktorer (Rettens domme af 27.10.1994, sag T-34/92, Fiatagri og New Holland Ford mod Kommissionen, Sml. II, s. 905, og sag T-35/92, Deere mod Kommissionen, Sml. II, s. 957, samt Domstolens domme af 28.5.1998, sag C-7/95 P, Deere mod Kommissionen, Sml. I, s. 3111, og sag C-8/95 P, New Holland Ford mod Kommissionen, Sml. I, s. 3175), idet den antog, at stålbjælkemarkedet, som det var tilfældet vedrørende traktormarkedet, også havde karakter af et snævert oligopol, og idet den dermed begrundede sin antagelse om, at informationsudvekslingsordningerne, også hvis de blev betragtet isoleret, udgjorde en overtrædelse af konkurrencereglerne. Som Retten selv konstaterede i den appellerede doms præmis 400, havde de ti største virksomheder, som havde deltaget i denne udveksling, kun haft to tredjedele af stålbjælkemarkedet, hvilket er et tegn på en stærk konkurrence mellem et stort antal virksomheder. Dette udelukker under alle omstændigheder antagelsen om, at der forelå en simpel oligopolistisk struktur, og endnu mere antagelsen om et stærkt koncentreret marked.

70 Ifølge Kommissionen er kritikken af den appellerede doms præmis 401 ff. ubegrundet, for i modsætning til hvad appellanten gør gældende, godtgør Retten dér, at informationsudvekslingsordningerne som sådanne indebar en konkurrencebegrænsning.

71 Den af appellanten fremførte kritik over for Rettens konstateringer med hensyn til stålbjælkemarkedets struktur må efter Kommissionens opfattelse afvises, da den er rettet mod vurderinger af faktiske omstændigheder. I øvrigt bemærker Kommissionen, at appellanten selv i punkt 80 i stævningen af 8. april 1994, hvormed virksomheden anlagde sagen i første instans, har betegnet stålbjælkemarkedet som et oligopolistisk marked.

72 Kommissionen afviser endvidere appellantens kritik af henvisningen til sagerne vedrørende traktormarkedet. I Rettens domme i disse sager, som er nævnt i nærværende doms præmis 69, blev den positive virkning på konkurrencen af det forhold, at der var transparens mellem de erhvervsdrivende, udtrykkeligt gjort betinget af den opsplittede karakter af udbuddet på markedet, hvilket ikke var tilfældet på stålbjælkemarkedet.

73 Kommissionen har i øvrigt bemærket, at appellanten kun kritiserer et enkelt punkt, selv om Retten som begrundelse for informationsudvekslingens konkurrencebegrænsende karakter henviste til en lang række omstændigheder. Kommissionen har gjort gældende, at markedet for stålbjælker adskiller sig fra markedet for traktorer derved, at produkterne på det førstnævnte marked er mere ensartede, hvilket begrænser konkurrencen på produkternes egenskaber.

74 Kommissionen har endvidere anført, at ved undersøgelsen af, hvorledes en aftale påvirker konkurrencen, skal der foretages en kompliceret økonomisk vurdering, og at Fællesskabets retsinstansers prøvelse nødvendigvis må begrænses til en kontrol af, at formforskrifterne er overholdt, at begrundelsen er tilstrækkelig, at de faktiske omstændigheder er materielt rigtige, og at der ikke foreligger et

åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning. Imidlertid påviser appellanten på ingen måde, at Retten har tilsidesat disse kriterier, da den efterprøvede Kommissionens undersøgelse af den omtvistede informationsudveksling.

75 Appellanten har i replikken gjort gældende, at virksomhedens kritik vedrører de retlige konsekvenser, der blev draget af den markedsstruktur, der var blevet konstateret. Dermed er der tale om et retsspørgsmål, som kan efterprøves af Domstolen.

76 Ifølge appellanten er sammenligningen af markedet for stålbjælker med markedet for traktorer ikke velbegrundet, og kriteriet vedrørende produkternes ensartethed er ikke relevant i den konkrete sag. I beslutningen, der gav anledning til de domme, der er nævnt i præmis 69 i nærværende dom, betragtede Kommissionen således traktorer som ensartede produkter, fordi de opfyldte de samme funktioner og kunne anvendes med alle former for landbrugsmaskiner, der trækkes. Strukturen på markedet, der blev omhandlet i disse domme, havde en helt speciel karakter, der ikke findes i den foreliggende sag.

Domstolens bemærkninger

77 Det skal indledningsvis bemærkes, at det første led af det fjerde anbringende ikke, heller ikke indirekte, kan anfægte det forhold, som Retten fastslog og behandlede i forbindelse med det tredje anbringende, nemlig at informationsudvekslingen betragtes som en selvstændig overtrædelse i den anfægtede beslutning.

78 Det skal endvidere understreges, at selv om Fællesskabets retsinstanser generelt udøver fuld kontrol med, om betingelserne for at anvende EF-traktatens og EKSF-

traktatens konkurrenceregler er opfyldt, må den kontrol, som de udøver vedrørende komplicerede økonomiske vurderinger, der er foretaget af Kommissionen, nødvendigvis begrænses til en efterprøvelse af, om formforskrifterne er overholdt, om begrundelsen er tilstrækkelig, om de faktiske omstændigheder er materielt rigtige, samt om der foreligger et åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning (jf. i denne retning, for så vidt angår EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) dom af 11.7.1985, sag 42/84, Remia m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2545, præmis 34, og af 17.11.1987, forenede sager 142/84 og 156/84, BAT og Reynolds mod Kommissionen, Sml. s. 4487, præmis 62).

79 En hertil svarende bestemmelse findes i EKSF-traktaten, hvis artikel 33, stk. 1, bestemmer, at »Domstolens prøvelsesret [ikke] omfatter [...] skønnet vedrørende den situation, der er en følge af de økonomiske kendsgerninger eller omstændigheder, på basis af hvilke de nævnte beslutninger eller henstillinger er blevet til, medmindre det påstås, at Kommissionen har gjort sig skyldig i magtfordrejning eller åbenbart har tilsidesat bestemmelserne i denne traktat eller enhver retsregel vedrørende dens gennemførelse«.

80 Det her omhandlede led af anbringendet skal undersøges på det anførte grundlag.

81 Det fremgår af de ovenfor i præmis 69 nævnte afgørelser vedrørende markedet for traktorer, hvori Retten og Domstolen for første gang undersøgte en informationsudvekslingsaftale i henhold til EF-traktaten — og hvis generelle synspunkter kan overføres på EKSF-traktaten — at en sådan aftale er i strid med konkurrencereglerne, såfremt den formindsker eller fjerner usikkerhedsgraden vedrørende det relevante markeds funktion og følgelig begrænser konkurrencen mellem virksomhederne (jf. navnlig Domstolens dom i sagen Deere mod Kommissionen, præmis 90).

82 De for begrebet samordnet praksis forudsatte kriterier koordination og samarbejde, som langt fra stiller krav om udarbejdelse af en egentlig »plan«, skal nemlig forstås ud fra den grundtanke, der ligger bag EF-traktatens og EKSF-traktatens konkurrenceregler, og hvorefter enhver erhvervsdrivende uafhængigt skal tage stilling til den politik, han vil føre på det fælles marked, og de vilkår, han vil tilbyde sin kundekreds (Domstolens dom i sagen Deere mod Kommissionen, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

83 Selv om dette krav om uafhængighed ganske vist ikke udelukker de erhvervsdrivendes ret til rationelt at tilpasse sig deres konkurrenters konstaterede eller antagelige adfærd, udelukker det imidlertid kategorisk enhver direkte eller indirekte kontakt mellem sådanne erhvervsdrivende, som har til formål eller til følge, at der opstår konkurrencevilkår, som ikke svarer til det pågældende markeds normale vilkår i betragtning af produkternes eller de præsterede tjenesteydelsers art, størrelsen og antallet af virksomheder på markedet samt dettes omfang (Domstolens dom i sagen Deere mod Kommissionen, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis).

84 I præmis 88-90 i den ovennævnte dom i sagen Deere mod Kommissionen bekræftede Domstolen det generelle udgangspunkt, som Retten havde anvendt i sin argumentation, nemlig

— at gennemsigtige forhold mellem de erhvervsdrivende principielt vil skærpe konkurrencen mellem leverandørerne, idet den omstændighed, at en erhvervsdrivende i denne situation tager hensyn til de oplysninger, han har i kraft af informationsudvekslingsordningen, for at tilpasse sin adfærd til markedet, næppe, når henses til udbuddets opsplittede karakter, for de andre erhvervsdrivende vil formindske eller fjerne nogen usikkerhed med hensyn til forudsigeligheden af virksomhedens konkurrenters adfærd

— at en udveksling af oplysninger om markedet på et stærkt koncentreret oligopolistisk marked imidlertid vil give virksomhederne kendskab til deres konkurrenters placering på markedet og deres forretningsstrategi og dermed mærkbart vil begrænse den konkurrence, der findes mellem de erhvervsdrivende.

85 I præmis 89 i dommen i sagen Deere mod Kommissionen bemærkede Domstolen endvidere, at Retten havde taget hensyn til de udvekslede oplysningers fortrolige og detaljerede karakter, til deres regelmæssighed samt til det forhold, at de kun var beregnet for de virksomheder, der deltog i udvekslingen, men ikke blev givet til disses konkurrenter eller til forbrugerne.

86 I modsætning til hvad appellanten gør gældende, kan en informationsudvekslingsordning udgøre en tilsidesættelse af konkurrencereglerne, selv om det relevante marked ikke er et stærkt koncentreret oligopolistisk marked. Ganske vist fandt Retten i dommen i sagen Deere mod Kommissionen, at traktormarkedet havde en sådan karakter, hvilket Domstolen stadfæstede ved sin dom i sagen Deere mod Kommissionen. I disse domme blev der imidlertid taget hensyn til en helhed af kriterier vedrørende dette spørgsmål, og det eneste generelle princip, der blev fastslået vedrørende markedets struktur, var, at udbuddet ikke må have en opsplittet karakter.

87 Det følger heraf, at idet Retten som et af bedømmelseskriterierne anvendte det pågældende markeds oligopolistiske struktur, uden at den søgte at påvise, at der var tale om et stærkt koncentreret marked, har den ikke tilsidesat EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, således som denne skal fortolkes i lyset af Domstolens praksis vedrørende informationsudveksling.

88 For så vidt angår konstateringen af, at stålbjælkemarkedet i nærværende sag havde en oligopolistisk struktur, skal det bemærkes, at dette er en faktisk vurdering, der ikke kan efterprøves af Domstolen under en appelsag. Det forholder sig på samme måde med hensyn til konstateringen vedrørende produkternes ensartede karakter.

89 Når henses til den i nærværende doms præmis 81-85 omtalte retspraksis og i betragtning af de forskellige konstateringer, som Retten foretog i den appellerede doms præmis 394-400, hvoraf det fremgår, at de omtvistede informationsudvekslingsordninger formindskede graden af usikkerhed vedrørende markedets funktion, var det med rette, at Retten i dommens præmis 401 på dette grundlag fandt, at disse ordninger klart påvirkede deltagernes handlefrihed. Det er ligeledes med føje, at Retten på grundlag af de konstateringer, den foretog i dommens præmis 402-404, i dommens præmis 406 fastslog, at virksomhederne, der deltog i disse ordninger, havde en væsentligt begrænset beslutningsfrihed.

90 Det fremgår af det anførte, at det første led af det fjerde anbringende er ugrundet.

Det fjerde anbringendes andet led

91 Med det andet led af det fjerde anbringende gør appellanten gældende, at Retten har tilsidesat EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, idet den har anlagt en urigtig fortolkning af begrebet »den normale konkurrence«. Som følge heraf fandt den med urette, at denne bestemmelse var blevet overtrådt som følge af informationsudvekslingen og de påtalte former for adfærd vedrørende fastsættelse af priserne og harmonisering af tillæggene.

92 Ifølge appellanten skal den normale konkurrence i EKSF-traktatens forstand forstås som en konkurrencesituation, der i det enkelte tilfælde er bestemt af samtlige almindelige og særlige vilkår, der gør sig gældende inden for denne traktats rammer.

93 Appellanten har herved anført, at den normale konkurrence i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand mellem juli 1988 og juni 1990 var bestemt af en overvågningsordning, der var indført af Kommissionen, og som indebar, at der mellem de deltagende virksomheder blev udvekslet individuelle oplysninger vedrørende mængderne. Ved at betegne det som en tilsidesættelse af konkurrencereglerne, at der blev udvekslet oplysninger vedrørende ordrer og leverancer, har Retten begået en retlig fejl.

94 Hvad angår de påtalte former for adfærd vedrørende fastsættelse af priserne tog Retten ikke hensyn til den omstændighed, at en tilstand, som Kommissionen har godkendt og tilskyndet til, bør betragtes som en del af »den normale konkurrence«. Retten burde have konkluderet, at i en sådan konkurrencesituation har virksomhederne en handlefrihed, der også omfatter de omtvistede former for adfærd.

95 Appellanten kritiserer endvidere den appellerede doms præmis 262, hvori Retten konkluderede, at der forelå en aftale vedrørende priser i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand, selv om de pågældende virksomheder i deres indbyrdes overensstemmelse — hvilket de blev kritiseret for — ikke gik videre end den adfærd, som Retten til sidst anså for lovlig, og hvis formål var at nå til en vis enighed om de fremtidige tendenser på markedet.

96 Appellanten har dernæst kritiseret Retten for at modsige sig selv. På den ene side fastslog den i den appellerede doms præmis 318, at EKSF-traktaten ikke indeholder nogen bestemmelser, der tillader samordnet praksis vedrørende prisfastsættelse. På den anden side betegnede den det i dommens præmis 645 som en samordnet praksis, at der blev udvekslet synspunkter vedrørende prisprognoserne — hvilket blev anset for lovligt af Kutscher, den forhenværende tjenestemand i GD III, der blev afhørt af Retten som vidne — men fastslog, nærmere bestemt i dommens præmis 534, at Kommissionen ikke havde kendskab til overtrædelserne af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1.

97 Disse betragtninger gælder tilsvarende for aftalerne om tillæg. Således tilsidesatte Retten også EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, ved i den appellerede doms præmis 330 at betegne dem som stridende mod denne bestemmelse.

98 Kommissionen har mindet om, at det ikke er den, der fastlægger rækkevidden af begrebet »den normale konkurrence« som defineret i EKSF-traktaten. Det er derfor uden interesse at fastslå, hvorvidt udvekslingen af individuelle oplysninger var nødvendig eller ej for samarbejdet med Kommissionen, således som dette konkret var fastlagt af GD III.

99 Kommissionen har herved anført, at det ikke er selvmodsigende at tage hensyn til den situation, som GD III havde godtaget, med henblik på at bedømme overtrædelsens økonomiske konsekvenser, men uden dermed at rejse tvivl om begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens forstand.

100 Den samme argumentation er relevant for så vidt angår aftalerne og den samordnede praksis vedrørende fastsættelse af priserne. I det omfang appellanten kritiserer konstateringen i den appellerede doms præmis 262 om, at virksomhederne indgik prisaftaler, må dette led af anbringendet i øvrigt afvises, eftersom det vedrører Rettens konstatering af faktiske omstændigheder og dens bevisvurdering.

Domstolens bemærkninger

101 Det skal indledningsvis bemærkes, at som det fremgår af artikel 32d KS, artikel 51, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen og artikel 112, stk. 1, første

afsnit, litra c), i Domstolens procesreglement, skal et appelskrift præcist angive, hvilke elementer der anfægtes i den dom, som påstås ophævet, samt de retlige argumenter, der særligt støtter denne påstand (jf. i denne retning dom af 8.1.2002, sag C-248/99 P, Frankrig mod Monsanto og Kommissionen, Sml. I, s. 1, præmis 68).

102 I denne sag foreligger der en vanskelighed ved fortolkningen af appelskriftet, fordi appellanten gør gældende, at virksomheden anfægter Rettens fortolkning af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand, selv om virksomheden ikke med anbringendet kritiserer den appellerede doms præmis 300-320, hvori Retten anfører, at begrebet »den normale konkurrence« i den nævnte bestemmelses forstand skal fortolkes på samme måde som det tilsvarende begreb i EF-traktatens artikel 85, og konkluderer, at Kommissionen ikke har gjort sig skyldig i vildfarelse vedrørende rækkevidden af den nævnte artikel 65, stk. 1, og heller ikke med urette har anvendt bestemmelserne i EF-traktatens artikel 85, stk. 1, i nærværende sag.

103 For så vidt som dette led af anbringendet skal forstås således, at det sigter til GD III's deltagelse i de overtrædelser, der foreholdes appellanten, må det imidlertid fremhæves, at denne ikke har fremført noget argument, der kan anfægte de vurderinger, Retten anlagde i den appellerede doms præmis 490-556. I disse præmisser påviste Retten, at de berørte virksomheder i forhold til Kommissionen havde holdt det skjult, at de førte drøftelser, der var til skade for konkurrencen, og hvad der var indholdet af drøftelserne og af de aftaler, som de indgik. I dommens præmis 554 bemærkede den, at bestemmelserne i traktatens artikel 65, stk. 4, under alle omstændigheder har et objektivt indhold og er bindende såvel for virksomhederne som for Kommissionen, som ikke kan fritage virksomhederne for bestemmelserne.

104 Appellanten kan følgelig ikke gives medhold, såfremt det påstås, at Retten begik en retlig fejl ved fortolkningen af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand ved ikke at tage hensyn til den konkurrencesituation, som Kommissionen havde godtaget og tilskyndet til.

105 Det må derudover konstateres, at appellanten ved dette led af anbringendet anfægter en række spredte konstateringer, som Retten har foretaget i den appellerede dom, men ikke herved fremfører en sammenhængende juridisk argumentation, der specifikt kritiserer Rettens bedømmelse af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand, hverken hvad angår fortolkningen af denne bestemmelse eller hvad angår dens anvendelse i den konkrete sag i forhold til GD III's adfærd.

106 Da det andet led af det fjerde anbringende er for uklart til at kunne besvares, må det afvises.

107 På baggrund af de foregående betragtninger må det fjerde anbringende til dels forkastes som ugrundet, til dels afvises.

*Det femte anbringende*

108 Med det femte anbringende gør appellanten gældende, at Retten har overtrådt EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, der bemyndiger Kommissionen til at pålægge virksomheder bøder, såvel som skyldprincippet, idet den har overdrevet rækkevidden af appellantens culpa. Retten tog navnlig ikke hensyn til konsekvenserne af den manglende klarhed, der var konstateret for så vidt angår begrebet »den normale konkurrence« i den nævnte artikels stk. 1's forstand, og lagde fejlagtigt til grund, at appellanten havde været fuldt ud bevidst om, at virksomhedens adfærd var ulovlig.

109 Appellanten har anført, at når Retten i den appellerede doms præmis 411, 504, 514, 589 og 590 fandt, at overtrædelserne var klare, modsagde den sin konstatering i dommens præmis 643, hvorefter GD III's adfærd i forbindelse

med den overvågningsordning, som Kommissionen anvendte fra midten af 1988 til udgangen af 1990, gav anledning til en »vis usikkerhed« med hensyn til rækkevidden af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens forstand.

110 Appellanten bemærker endvidere, at på baggrund af den retlige usikkerhed, der forelå på tidspunktet for de påtalte forhold, kunne GD III's generelle henstillinger til virksomhederne om, at de skulle overholde konkurrencereglerne, ikke gøre appellanten bevidst om, at virksomhedens adfærd var ulovlig.

111 Appellanten bestrider i øvrigt den »hemmeligholdelseshensigt«, som Retten har tillagt virksomheden i præmis 552 ff. i den appellerede dom. I forbindelse med den af Kommissionen indførte overvågningsordning var det nemlig nødvendigt, at virksomhederne indsamlede og bearbejdede de oplysninger, som Kommissionen krævede. De mellem virksomhederne udvekslede oplysninger var ikke identiske med dem, der blev meddelt til GD III, for eftersom disse sidstnævnte var samlede oplysninger, var de i det væsentlige mere generelle og mindre detaljerede.

112 Ifølge Kommissionen må anbringendet afvises, idet appellanten med sin anfægtelse af Rettens konklusioner om, at overtrædelserne var klare og åbenbare, at der forelå egentlige aftaler om fastsættelse af priserne, at der var gennemført en ordning for udveksling af oplysninger om leverancerne, og at der forelå en hemmeligholdelseshensigt, anfægter konstateringen og bedømmelsen af faktiske omstændigheder, hvor Retten er enekompetent. Anbringendet er under alle omstændigheder ikke begrundet, eftersom appellanten ikke blev pålagt en sanktion for former for adfærd, hvis lovlighed var usikker, men for grove overtrædelser af reglen om forbud mod karteller, hvorom der ikke kan have foreligget nogen vildfarelse hos denne virksomhed.

Domstolens bemærkninger

113 Det må fastslås, at Rettens bemærkning i den appellerede doms præmis 553 om, at de pågældende virksomheder havde overtrådt konkurrencereglerne »og samtidig etableret et dække, der skulle beskytte dem mod årvågne tjenestemænd fra GD III, der havde til opgave at overvåge markedet«, fremkom som resultat af en indgående undersøgelse af en række faktiske omstændigheder og beviser i dommens præmis 491-551.

114 Retten bemærkede bl.a. i den appellerede doms præmis 516, at »[d]er er ikke ved de dokumenter i sagen, som parterne har forelagt for Retten, og heller ikke ved de foranstaltninger til bevisoptagelse og tilrettelæggelse af sagen, som den har anordnet, tilvejebragt grundlag for at fastslå, at GD III havde kendskab til de overtrædelser af traktatens artikel 65, som sagsøgeren beskyldes for, og så meget desto mindre, at det tog initiativ til, tilskyndede til eller tolererede dem«.

115 Den understregede ligeledes i den appellerede doms præmis 552, at jern- og stålvirksomhederne og deres faglige organisation, Eurofer, havde holdt det skjult for Kommissionens tjenestemænd, at de førte visse drøftelser, og hvad disses indhold var.

116 I betragtning af samtlige disse faktiske omstændigheder og beviser kunne Retten med føje i den appellerede doms præmis 553 konkludere, at virksomhederne ikke kunne frigøre sig for deres forpligtelse til at overholde EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, under henvisning til det kendskab, som GD III's tjenestemænd måtte have haft eller burde have haft til deres adfærd.

117 Med hensyn til den appellerede doms præmis 643, hvori Retten konstaterede, at GD III ved sin holdning »gav anledning til en vis usikkerhed med hensyn til rækkevidden af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens forstand, må det bemærkes, at denne præmis findes i den del af dommen, hvori Retten behandler overtrædelsernes økonomiske virkninger med henblik på vurderingen af, om bøden var blevet fastsat til et urimeligt højt beløb (den nævnte doms præmis 632-646).

118 I denne del af den appellerede dom undersøgte Retten således et af de kriterier, der sædvanligvis anvendes med henblik på bedømmelsen af en overtrædelses grovhed, hvorved den imidlertid i dommens præmis 635 understregede, at en overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, kan fastslås, og en bøde pålægges i medfør af denne artikels stk. 5, selv om der ikke foreligger konkurrencebegrænsende virkninger. Som Retten forklarede i dommens præmis 636, er virkningen af en konkurrencebegrænsende adfærd derfor ikke et afgørende kriterium ved fastsættelsen af et passende beløb for bøden. Forhold, der vedrører forsættet, kan have større betydning end forhold, der vedrører disse virkninger, navnlig når der er tale om overtrædelser, der efter deres karakter er alvorlige, såsom fastsættelse af priserne og opdeling af markederne, og disse sidstnævnte forhold forelå i denne sag.

119 Den af appellanten citerede passus i den appellerede doms præmis 643 kan ikke læses isoleret, men skal ses i forbindelse med opbygningen af Rettens argumentation. I den nævnte præmis anførte Retten imidlertid videre, at det under hensyn til Kommissionens adfærd ikke var muligt at bestemme virkningerne af de i sagen begåede overtrædelser blot ved at sammenligne den situation, der fulgte af de konkurrencebegrænsende aftaler, med den situation, der ville have foreligget, hvis der ikke havde været nogen form for kontakt mellem virksomhederne. Ifølge Retten var det mere relevant at sammenligne situationen som følge af de nævnte aftaler på den ene side og på den anden side den situation, som GD III havde lagt op til og accepteret, og hvor virksomhederne forventedes at holde møder og føre almindelige drøftelser, navnlig vedrørende deres skøn over de fremtidige priser.

120 Retten tog således uden at modsige sig selv Kommissionens adfærd i betragtning med henblik på at vurdere overtrædelsernes økonomiske virkninger, selv om den

samtidig fastslog, at denne adfærd ikke havde haft nogen virkning på det forhold, at de berørte virksomheder fuldt ud havde været vidende om, at de påtalte former for praksis var i strid med konkurrencereglerne.

121 Det femte anbringende er følgelig ugrundet.

*Det sjette anbringende*

122 Det sjette anbringende, hvormed det også gøres gældende, at EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, er overtrådt, vedrører skyldbedømmelsen i forbindelse med informationsudvekslingen. Det vedrører den appellerede doms præmis 644 og 649, der har følgende indhold:

»644 Det kan i den forbindelse ikke udelukkes, at selv om der ikke havde foreligget aftaler af en art som dem, der blev indgået i nærværende sag inden for [Stålbjælkeudvalget], kan en udveksling af synspunkter mellem virksomhederne om deres »prisskøn« af en art som dem, der blev anset for lovlige af GD III, have gjort det lettere for de berørte virksomheder at gennemføre en samordnet adfærd på markedet. Selv om det antages, at virksomhederne blot foretog en almindelig, uforpligtende udveksling af synspunkter med hensyn til deres prisforventninger, med det ene formål at forberede konsultationsmøderne med Kommissionen, og selv om de over for denne afslørede det nøjagtige indhold af deres forberedende møder, er det således ikke udelukket, at sådanne kontakter mellem virksomheder — som GD III accepterede — kan have styrket en vis parallelitet i adfærden på markedet, navnlig hvad angår de prisstigninger, som i det mindste delvis blev fremkaldt af den gunstige økonomiske konjunktur i 1989.

[...]

649 Retten har allerede af de ovenfor i præmis 385 ff. anførte grunde fastslået, at sagsøgerens deltagelse i de informationsudvekslingsordninger, der er beskrevet i [den anfægtede beslutnings] betragtning 263-272, må anses for en selvstændig overtrædelse af traktatens artikel 65, stk. 1. Det er følgelig med føje, at Kommissionen har taget denne særskilte overtrædelse i betragtning ved beregningen af bøden, der er pålagt sagsøgeren.«

123 Appellanten har som første led gjort gældende, at Retten ved bedømmelsen af størrelsen af den pålagte bøde fejlagtigt begrænsede rækkevidden af sine betragtninger vedrørende virkningen på den normale konkurrence af den overvågningsordning, som Kommissionen havde indført, til prisfastsættelsesaftalerne alene. Disse betragtninger burde ligeledes have fundet anvendelse på informationsudvekslingen.

124 Virksomheden gør som andet led gældende, at Retten har overtrådt EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, idet den i den appellerede doms præmis 649 betegnede informationsudvekslingen som en selvstændig overtrædelse og tiltrådte, at denne selvstændige overtrædelse var taget i betragtning ved beregningen af bøden, selv om informationsudvekslingen kun havde været en biomstændighed i forhold til de andre overtrædelser.

125 Kommissionen har gjort gældende, at de omstændigheder, som Retten henviste til som begrundelse for at nedsætte bøden for aftalerne om fastsættelse af priserne, ikke havde gyldighed for den påtalte informationsudveksling. Det siges således intetsteds i den appellerede dom, at udvekslingen af individuelle oplysninger var nødvendig som led i overvågningsordningen. Virksomhederne kunne blot have stillet deres individuelle oplysninger til rådighed for en central tjeneste, der var undergivet et fortrolighedskrav, og som kunne have meddelt oplysningerne udelukkende i sammenfattet form.

## Domstolens bemærkninger

126 Det bemærkes, at appellanten med det første led af dette anbringende ligeledes kritiserer visse vurderinger, som Retten har givet udtryk for i den del af den appellerede dom, hvor den bedømmer overtrædelsernes økonomiske virkninger med henblik på at vurdere, om bøden blev fastsat til et for højt beløb. Virksomheden kritiserer Retten for i forbindelse med informationsudvekslingen ikke at have taget hensyn til, at der var identitet mellem overtrædelsens økonomiske virkninger og de økonomiske virkninger af en adfærd, som Kommissionen havde lagt op til og accepteret, således som Retten gjorde det for så vidt angår aftalerne om fastsættelse af priserne.

127 I den appellerede doms præmis 644 fandt Retten således, at det med henblik på at vurdere virkningerne af en aftale om fastsættelse af priserne kan være økonomisk begrundet at tage hensyn til virksomheders udveksling af synspunkter vedrørende prisprognoserne — hvilket GD III anså for lovligt — såfremt en sådan udveksling af synspunkter kunne føre til parallelitet i adfærden, der havde den samme økonomiske virkning som en sådan aftale, men som ikke udgjorde en konkurrencebegrænsende form for praksis i strid med EKSF-traktaten.

128 Det skal imidlertid bemærkes, at appellanten ikke godtgør, at der forelå en informationsudveksling, som Kommissionen anså for lovlig, og heller ikke, at en sådan udveksling kunne have fremkaldt en parallelitet i adfærden med den samme økonomiske virkning som de påtalte informationsudvekslingsordninger.

129 Som det fremgår af den appellerede doms præmis 544, vedrørte den eneste udveksling af oplysninger om ordrer og leverancer, som Kommissionen var bekendt med, hurtigt udarbejdede statistikker, »som var aggregerede for så vidt angik virksomhederne, [...] opdelt på det enkelte produkt og det enkelte nationale eksportmarked, således at ingen virksomhed kunne beregne konkurrenternes markedsandel«.

130 Når Retten i den appellerede doms præmis 407 fandt, at de omtvistede informationsudvekslingsordninger ikke var dækket af det, som Kommissionen anerkendte som lovligt med hensyn til udveksling af oplysninger, er grunden netop den, at ordningerne havde en anden økonomisk virkning end ordningen for udveksling af oplysninger såsom de hurtigt udarbejdede statistikker, idet »de omtvistede systemer klart påvirkede deltagernes handlefrihed« (dommens præmis 401), hvilket nødvendigvis udelukker enhver mulighed for parallelitet mellem selvstændige individuelle beslutninger.

131 Det følger heraf, at det første led af appellantens sjette anbringende er ugrundet.

132 For så vidt angår anbringendets andet led, der vedrører det forhold, at der med henblik på bedømmelsen af sanktionen blev taget hensyn til appellantens deltagelse i informationsudvekslingsordningerne, skal der mindes om, at Retten i den appellerede doms præmis 392 konstaterede, at disse ordninger i den anfægtede beslutning blev betragtet som selvstændige overtrædelser. I dommens præmis 393-412 efterprøvede Retten, at de i sig selv faktisk havde en konkurrencebegrænsende karakter.

133 Det er derfor med rette, at Retten i den appellerede doms præmis 649 godkendte, at Kommissionen ved beregningen af bøden tog hensyn til denne selvstændige overtrædelse.

134 Det andet led af det sjette anbringende er følgelig også ugrundet.

135 Det sjette anbringende skal derfor forkastes som ugrundet.

*Det syvende anbringende*

136 Ifølge det syvende anbringende er EKSF-traktatens artikel 15 tilsidesat, idet Retten ikke har påtalt den utilstrækkelige begrundelse i den anfægtede beslutningen for beregningen af bøderne. Med dette anbringende anfægter appellanten Rettens konklusion i den appellerede doms præmis 606 om, at beslutningen indeholder en tilstrækkelig og relevant gengivelse af de faktorer, der er taget i betragtning ved bedømmelsen af grovheden, generelt betragtet, af de forskellige fastslåede overtrædelser.

137 Ifølge appellanten skal begrundelsen for beregningen af bøderne i en beslutning fra Kommissionen i sig selv gøre det muligt for parterne at få kendskab til de kriterier, der konkret har fundet anvendelse i deres tilfælde med henblik på bødeberegningen, samt kendskab til, hvorledes disse kriterier er blevet anvendt. Dette er ikke tilfældet i denne sag.

138 Den anfægtede beslutning gør det således navnlig ikke muligt at fastslå, hvorledes overtrædelsens varighed er blevet fastlagt. Appellanten henviser herved til den appellerede doms præmis 612, ifølge hvilken »[det] fremgår [...] af Rettens gennemgang af de faktiske omstændigheder, at Kommissionen behørigt har begrundet varigheden af de overtrædelser, der er konstateret i [den anfægtede beslutnings] artikel 1, idet den dels har henvist til virksomhedernes adfærd, dels til de relevante referenceperioder for denne adfærd«. Appellanten finder, at det selv på grundlag af en indgående undersøgelse af denne beslutning kun er muligt at anstille formodninger, men i intet tilfælde få sikker viden om, hvilken præcis periode Kommissionen henfører de påtalte overtrædelser til.

139 Hvad angår de talmæssige oplysninger vedrørende bødeberegningen foreligger der en modsigelse mellem den appellerede doms præmis 608 og 609, hvori Retten har henvist til den relevante retspraksis, og dommens præmis 610 og 611, hvori den

betegnede de taloplysninger, som Kommissionen havde fremlagt under sagen, som tilstrækkelige. Begrundelsen skal nemlig findes i beslutningen, hvorved bøden pålægges. I modsat fald kan de berørte virksomheder kun få kendskab til metoden for beregning af bøden ved at anlægge sag.

140 Kommissionen har anført, at Retten korrekt i forhold til hver enkelt virksomhed efterprøvede anvendelsen af de forskellige bødeberegningskriterier. Den undersøgte således — henholdsvis i den appellerede doms præmis 607, 614 og 626 — varigheden af den enkelte overtrædelse, spørgsmålet om recidiv og appellantens selskabskapital. Anbringendet er derfor ikke begrundet på dette punkt.

141 Kritikken af Rettens bedømmelse af overtrædelsens varighed må efter Kommissionens opfattelse afvises, idet den er rettet mod faktiske vurderinger, der henhører under Rettens enekompetence.

142 Angående beregningen af bøden har Kommissionen gjort gældende, at Retten fandt det ønskeligt, at den matematiske metode for beregning af bøden angives i beslutningen, hvorved bøden pålægges, men krævede det ikke. Retten fandt ligeledes, at de ved bødeberegningen anvendte kriterier fremgik af den anfægtede beslutning. Kommissionen konkluderer, at denne del af anbringendet er ugrundet.

Domstolens bemærkninger

143 Det bemærkes, at EKSF-traktatens artikel 15, stk. 1, bestemmer, at »Kommissionens beslutninger, henstillinger og udtalelser skal begrundes og henvise til de udtalelser, som skal indhentes«.

144 Det fremgår af fast retspraksis, at forpligtelsen til at begrunde en individuel beslutning har til formål at gøre det muligt for Domstolen at efterprøve beslutningens lovlighed samt at give den berørte part de oplysninger, ved hjælp af hvilke det kan fastslås, om der er grundlag for beslutningen, eller om der muligvis foreligger en sådan fejl, at den kan anfægtes (dom af 7.4.1987, sag 32/86, Sisma mod Kommissionen, Sml. s. 1645, præmis 8).

145 Det er med rette, at Retten i den appellerede doms præmis 606 fandt, at den anfægtede beslutning i betragtning 300-312, 314 og 315 indeholdt en tilstrækkelig og relevant gengivelse af de faktorer, der var taget i betragtning ved bedømmelsen af grovheden, generelt betragtet, af de forskellige påtalte overtrædelser, og at den i dommens præmis 607 konstaterede, at beslutningens artikel 1 nærmere angav den antagne varighed af den enkelte overtrædelse.

146 I betragtning 300 til den anfægtede beslutnings begrundelse omtales således overtrædelsernes grovhed, og det angives, hvilke forhold der blev taget i betragtning med henblik på fastsættelsen af bøden. Herved blev der i betragtning 301 taget hensyn til den økonomiske situation inden for stålindustrien, i betragtning 302-304 til overtrædelsernes økonomiske konsekvenser, i betragtning 305-307 til den omstændighed, at i det mindste visse af virksomhederne var opmærksomme på, at deres adfærd var eller kunne være i strid med EKSF-traktatens artikel 65, i betragtning 308-312 til de misforståelser, der kunne være opstået under kriseordningen, og i betragtning 316 til overtrædelsernes varighed. Den anfægtede beslutning angiver derudover i detaljer den enkelte virksomheds deltagelse i hver enkelt overtrædelse.

147 Hvad angår den omstændighed, at perioden, hvorunder den enkelte overtrædelse blev begået, ikke er præcist angivet i den anfægtede beslutnings artikel 1 ved hjælp af begyndelses- og slutdatoer, men blot opgjort i måneder, bemærkes, at Retten med føje anså denne angivelse for at være en tilstrækkelig begrundelse, når henses til de kriterier, der skal tages i betragtning ved bødeberegningen. Det skal endvidere bemærkes, at beslutningens sagsfremstilling indeholder en lang række datoer, som gør det muligt at bestemme overtrædelsesperioderne, og at

appellanten under alle omstændigheder intet har fremlagt til påvisning af, at opgørelserne i måneder af overtrædelsernes varighed er urigtige for appellantens vedkommende.

148 Det må fastslås, at oplysningerne i den anfægtede beslutning gjorde det muligt for den berørte virksomhed at få kendskab til begrundelserne for den trufne foranstaltning, således at den kunne gøre sine rettigheder gældende, og gør det muligt for Fællesskabets retsinstanser at efterprøve den nævnte beslutnings lovlighed. Følgelig har Retten ikke overtrådt EKSF-traktatens artikel 15 ved at anse beslutningen for tilstrækkeligt begrundet for så vidt angår fastsættelsen af bødernes størrelse.

149 Med hensyn til angivelsen af taloplysninger vedrørende fremgangsmåden for bødeberegningen skal der mindes om, at sådanne oplysninger, uanset hvor nyttige og ønskelige de er, ikke er uundværlige, for at begrundelsespligten er overholdt i forbindelse med en beslutning, hvorved der pålægges bøder, idet Kommissionen dog under alle omstændigheder ikke kan undlade at udøve sit skøn ved udelukkende og mekanisk at anvende matematiske formler (dom af 16.11.2000, sag C-291/98 P, Sarrió mod Kommissionen, Sml. I, s. 9991, præmis 75-77, og dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 464).

150 Retten har derfor med føje og uden at modsige sig selv i den appellerede doms præmis 608 og 609 mindet om, at en fremlæggelse af talmæssige oplysninger vedrørende beregningen af bøderne var ønskelig, men har dog alligevel i dommens præmis 607 fundet, at den anfægtede beslutnings begrundelse var tilstrækkelig for så vidt angår bødernes størrelse.

151 Det følger af det anførte, at det syvende anbringende er ugrundet.

*Det ottende anbringende*

152 Med det ottende anbringende gør appellanten gældende, at Retten som følge af en urimeligt lang sagsbehandling på næsten fem år har tilsidesat virksomhedens ret til retsbeskyttelse inden en rimelig frist.

153 Ifølge Kommissionen er dette anbringende ikke begrundet, da sagens behandling ved Retten ikke var uforholdsmæssigt langvarig, når henses til sagens særlige omstændigheder. Sagen havde konkret berørt store finansielle interesser. Sagen var kompliceret, havde omfattet 11 stævninger, der blev indgivet på fire sprog, og havde gjort det nødvendigt for Retten at foretage en dybtgående undersøgelse af et omfattende sagsmateriale. Derudover blev sagsbehandlingen forsinket, fordi det var nødvendigt at tage stilling til spørgsmål vedrørende fremlæggelse af dokumenter.

Domstolens bemærkninger

154 Det bemærkes, at det almindelige fællesskabsretlige princip, hvorefter enhver har ret til en retfærdig rettergang, og navnlig ret til rettergang inden en rimelig frist, finder anvendelse under en retssag til prøvelse af en kommissionsbeslutning, hvorved der pålægges en virksomhed bøder for overtrædelse af konkurrenceretten (dom af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Baustahlgewebe mod Kommissionen, Sml. I, s. 8417, præmis 21, og dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 179).

155 Fristens rimelige karakter vurderes på grundlag af omstændighederne i den enkelte sag, herunder navnlig sagens betydning for den pågældende, dens kompleksitet samt sagsøgerens og de kompetente myndigheders adfærd (dommen i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen, præmis 29, og i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 187).

156 Domstolen har i den forbindelse præciseret, at listen over disse kriterier imidlertid ikke er udtømmende, og at vurderingen af fristens rimelige karakter ikke kræver en systematisk undersøgelse af sagens omstændigheder med henblik på hver enkelt af kriterierne, når varigheden af proceduren fremstår som begrundet med hensyn til et enkelt kriterium. Formålet med disse kriterier er at fastslå, om sagsbehandlingstiden for en sag er berettiget eller ej. Sagens komplekse karakter eller den omstændighed, at sagsøgeren udviser forhalende adfærd, kan således anvendes til at begrunde en frist, der ved første øjekast synes for lang. Omvendt vil en frist kunne anses for at overskride grænserne for en rimelig frist også med henblik på et enkelt kriterium, navnlig når dens varighed skyldes de kompetente myndigheders adfærd. Varigheden af en processuel fase vil i givet fald umiddelbart kunne kvalificeres som rimelig, når den fremstår som værende forenelig med gennemsnitsfristen for behandlingen af en sag af en type som den omhandlede (dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 188).

157 Det bemærkes, at i den foreliggende sag begyndte sagens behandling for Retten med indlevering af stævning den 8. april 1994 med påstand om annullation af den anfægtede beslutning, og den blev afsluttet den 11. marts 1999, da den appellerede dom blev afsagt. Den varede således næsten fem år.

158 Dette synes længe ved første øjekast. Der skal dog mindes om, at 11 virksomheder anlagde sag med påstand om annullation af den nævnte beslutning på fire processprog.

159 Som det er nævnt i den appellerede doms præmis 50-56, måtte Retten tage stilling til forskellige tvistepunkter vedrørende aktindsigt i dokumenterne fra den administrative procedure. Efter at Kommissionen den 24. november 1994 havde indgivet et sagsmateriale på 11 000 aktstykker vedrørende den anfægtede beslutning og samtidig gjorde gældende, at de aktstykker, der indeholdt forretningshemmeligheder, såvel som institutionens egne interne dokumenter, ikke måtte gøres tilgængelige for de berørte virksomheder, måtte Retten høre parterne herom, gennemgå samtlige dokumenter og afgøre, hvilke dokumenter den enkelte sagsøger kunne få aktindsigt i.

160 Ved kendelse af 19. juni 1996, NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen (sagerne T-134/94, T-136/94 — T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 og T-157/94, Sml. II, s. 537), tog Retten stilling til sagsøgernes ret til aktindsigt i aktstykkerne i Kommissionens sagsmateriale, som dels stammede fra sagsøgerne selv, dels fra udenforstående parter i forhold til sagerne, og som Kommissionen havde klassificeret som fortrolige af hensyn til disse parter.

161 Ved den tidligere nævnte kendelse af 10. december 1997 i sagen NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen tog Retten stilling til sagsøgernes anmodninger om adgang til de dokumenter, som Kommissionen betegnede som »interne«.

162 De forskellige sager, der var anlagt af andre virksomheder, som var berørt af den anfægtede beslutning, blev forenet med henblik på bevisoptagelsen og den mundtlige forhandling. Som det blev anført i den appellerede doms præmis 57-67, blev der som led i forberedelsen af denne forhandling truffet en række bestemmelser af Retten om bevisoptagelse. I den forbindelse stillede Retten forskellige skriftlige spørgsmål til parterne og anordnede fremlæggelse af dokumenter og høring af vidner.

163 Den mundtlige forhandling blev afsluttet efter retsmødet den 27. marts 1998.

164 Den appellerede dom blev afsagt den 11. marts 1999, dvs. på samme dag som de ti andre domme vedrørende sagerne, der var anlagt til prøvelse af den anfægtede beslutning.

165 Det fremgår af de ovenfor anførte konstateringer, at varigheden af den sagsbehandling, der blev afsluttet med den appellerede dom, navnlig kan forklares med antallet af virksomheder, der havde deltaget i det påtalte kartel og havde

anlagt sag til prøvelse af den anfægtede beslutning, hvilket havde nødvendiggjort en parallel behandling af disse forskellige søgsmål, med de retsspørgsmål, der var knyttet til adgangen til Kommissionens omfattende sagsmateriale, med den grundige undersøgelse af sagsmaterialet, som Retten foretog, og med de sproglige krav, der stilles i Rettens regler for sagsbehandlingen.

166 Det følger heraf, at varigheden af sagens behandling ved Retten er rimelig i betragtning af sagens særligt komplicerede karakter.

167 Det ottende anbringende er derfor ugrundet.

168 Det følger af de foranstående bemærkninger i det hele, at appellen skal forkastes.

## Sagens omkostninger

169 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, der i medfør af procesreglementets artikel 118 finder tilsvarende anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger, og denne i det hele har tabt sagen, bør den pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) **Appellen forkastes.**

2) **Thyssen Stahl AG betaler sagens omkostninger.**

Wathelet Edward La Pergola

Jann von Bahr

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. oktober 2003.

R. Grass M. Wathelet

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling